

Az Oktatásügyi Minisztérium Szemléltető Filmkirendeltsége
filmdia-sorozatából

179.szám.

KAKTUSZFÉLÉK CSALÁDJA.

Növénytani sorozat: 17/a.

Készült: 1953.évben.

1. Kaktuszfélék családja /felirat/.

A család a szegfűfélék rekonszágába tartozik, távolabbról azokhoz kapcsolódik. A kaktuszfélék sok tagja kedvelt szobanövény, ezért külön sorozatban mutatjuk be ennek a népes családnak főbb képviselőit.

Amerika pozsgás sivatagi és félsivatagi növényei. Onnan terjedtek el. Leveleik általában nincsenek, ha esetleg csökevényesen felépnek, akkor korán lehullanak. A levelek helyén a kiemelkedő levélpárnákon szőrök, vagy tövissek vannak. Ezeket általában a levélhórnáljai hajtások módosult leveleinek szokták tekinteni. Az asszimilációt a vizraktározó zöld-szár végzi. A nedvességet nyálkához kötött állapotban tartalékolják. A szárazságot jól tűrik. Fokozatosan alkalmazkodtak a sivatagos éghajlathoz párolgó felületük csökkentésével és vizraktározó szövetek kifejlesztésével. A szárazság fokozódásával ezek a tulajdonságok örökletessé váltak.

Vegetatív uton jól szaporíthatók, egymásra jól oltathók. Kb. 1600 fajuk van.

2. A kaktuszvirág felépítése.

A tölcsérialaku, kétivarú virágok a levélpárnákon ülnek. Többnyire sugaras, néha kétoldali szimmetriájúak. Felépítésük a boglárkafélékre emlékeztetően spirális. A soklevelű virágtakaró külső levelei csésze-, a belsők szíromszerűek. A legbelső fokozatos átmenetet alkotnak a porzókhöz. Virágképlet: K: oo, C: oo, A: oo, G /8-4/. Termésük husos, gyakran tüskés bogyó. Részletek: 1. *Opuntia Rafinesquei* virágos szárrészlete. 2. Fügekaktusz /*Opuntia vulgaris*/ virág hosszmetzete. 3. Virágalaprajz, Dr. Soó Rezső egy. tankönyve nyomán.

3. Fügekaktusz. /Opuntia Ficus Indica v. Op. vulgaris./

Amerikai hazájából a többi világrészre is áttért, így Dél-Európában is elvadult. A szár lapos, levélszerű. Termése ehető. Dr. Vajda Ernő felvétele, Mortola-kert, Olasz-Riviera.

4. Opuntia monacantha.

Sárgavirágú napkedvelő növény. Hazája Brazília.

5. Opuntia clavarioides oltvány.

A gyengén növekedő ritkább növényt gyorsabb növesztési közönséges *Opuntia*-ra oltották. Félárnyék-kedvelő. Virága sárgaszínű. Hazája Mexikó -



6. Oszlopkaktusz /Cereus nycticalus/. Hazája Mexikó és Haiti.
7. Cereus Silvestrii. Pirosvirágu, napkedvelő. Hazája Argentina.
8. Cereus Roezlii. Napkedvelő, hazája Peru.
9. Oszlopkaktusz /Cereus giganteus/. Oszloptermetű, 20-25 méter magasra is megnő, hazája Texas. /Dr.Vajda Ernő felvétele, Mortola kert./
10. Cephalocereus Palmeri. Virága rózsaszínű. Napkedvelő. Homokos, meszes talajt kíván, hazája Kelet-Mexikó.
11. Pilocereus Hoppenstedtii. Virága fehér, a szirmok csucsa rózsaszín. Napkedvelő. Hazája Mexikó.
12. Pilocereus senilis. A két fehérszörű oszlopos pilocereus mögött opuntiák látszanak. Dr.Vajda Ernő felvétele, Mortola-kert.
13. Pilocereus peruvianus. Alakja korallszerű, hazája Peru. Dr. Vajda Ernő felvétele, Mortola-kert.
14. Mamillaria cornifera. A Mamilláriákon emlőkre emlékeztető dudorok vannak, innen kapták nevüket is. Hazájuk többnyire Mexikó.
15. Mamillaria grandiflora. Virága liláspiros. Napkedvelő, hazája Észak-Mexikó.
16. Mamillaria hemisphaerica. Sárgás-fehér virágu félárnyék-kedvelő faj. Hazája Texas.
17. Mamillaria bicolor var. nivea cristata. A tűző napfényt nem tűri. Virága piros. Hazája Mexikó. A képen látható példány Cereusra oltott Mamillaria.
18. Echinopsis Zuccariniana. Virága fehér, napkedvelő növény. Hazája Dél-Brazília. Az Echinopsisok általában zömöktermetűek.
19. Echinocactus electracanthus. Az Echinocactusok gömbölyüterműek és rendszerint erősen tövisesek. A képen látható példány délkör-szerűen barázdált szárán a tövsek sorokban sugarasan állnak a bordákon. A szár tetején pelyhes virágok. Dr.Vajda Ernő felvétele, Mortola-kert.
20. Astrophytum capricornus. Tövisei kecskeszarvszerűen hajlottak. Sárgavirágu, napkedvelő faj. Homokos, mésztartalmu talajt kíván. Hazája Mexikó.
21. Melocactus depressus. A növény bubos sapkaalaku tetején ülnek az apró piros virágok. Napkedvelő, a párás levegőt szereti, a lecsolást nem. Hazája Argentina.
22. Anhalonium Williamsii. Rózsaszínű virágu, napkedvelő faj. Homokos, agyagos talajt kíván. Hazája Mexikó.

23. Epiphyllum truncatum. Fán lakó /epifiton/ növény. Hazája Brazília.

24. Kaktuszfajok a Mortola-kertben. Előtérben lent gömbölyű sünkaktuszok /Echinocactus electracanthus/ mögöttük két fehér oszlopszerű /Pilocereus senilis/ áll. Közvetlenül mögöttük Opuntiák vannak. Tőlük balra ripacsos korallszerű Pilocereus Peruvianusok állnak. Jobb oldalt a háttérben hosszú, szögletes oszlopszerű, hosszában barázdált Cereus giganteusok állnak. Dr. Vajda Ernő felvétele, Mortola-kert.

Készült a Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalatnál
Felelős vezető: Pojkovszky Lajos.